

Addendum

Aanvulling op de beleidsplannen schulddienstverlening:

Beleidsplan schulddienstverlening ISD Bollenstreek 2016 - 2020 “Op weg naar financiële zelfredzaamheid” van de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk en Noordwijkerhout (oud);

Ingangsdatum is 1 januari 2021.

Hoofdstuk 1

Inleiding

De beleidsplannen zijn voorgeschreven op grond van artikel 2 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De gemeenteraad moet telkens voor een termijn van vier jaar een plan opstellen. Hiermee wordt bereikt dat de gemeenteraad richting geeft aan de schuldhulpverlening aan inwoners van haar gemeente.

Net als de beleidsplannen, biedt dit addendum de kaders waarbinnen de schulddienstverlening het komende jaar door het Dagelijks Bestuur en de ISD Bollenstreek kan worden uitgeoefend. Dit addendum voorziet enkel in de uitwerking van de verplichte wetstechnische wijzigingen.

In de door de Rijksoverheid geïntroduceerde ‘Brede Schuldenaanpak’ is het de bedoeling dat alle betrokken partijen vanuit een gedeeld beeld en dezelfde uitgangspunten het schuldenbeleid invullen en uitvoeren. De belangrijkste doelen gedefinieerd zijn:

1. Preventie en vroegsignalering: het voorkomen van problematische schulden en het treffen van maatregelen om problematische schulden terug te dringen;
2. Effectieve schulddienstverlening: afspraken om inwoners effectiever te helpen;
3. Sociale incasso: bevorderen van een zorgvuldige en maatschappelijke incasso.

Om bovengenoemde te realiseren is er een aantal wetswijzigingen binnen het schuldendomein¹ geïntroduceerd. In dit addendum worden deze wetswijzigingen verder uitgewerkt:

- Vroegsignalering
- Sociale incasso
- Doelgroepenuitbreiding
- Ontzorgen
- Plan van aanpak
- Meldplicht Centraal Krediet Informatiesysteem
- Beslagvrije voet

¹ Wetswijzigingen per 1 januari 2021 binnen de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet.

Vroegsignalering wordt een wettelijke taak per 1 januari 2021 in de Wgs². Vanwege het project Vroeg Eropaf (HLT Samen, uitgevoerd door de ISD Bollenstreek) heeft de implementatie van deze wetswijziging een goede basis. Als vroegsignalering is verankerd in de wet wordt de spanning met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) weggenomen. Er ontstaat nu een wettelijke grondslag voor het verzamelen en verwerken van de persoonsgegevens voor dit doel. En gemeenten kunnen uit eigen beweging hulp aanbieden.

Welke signalen mogen naar de gemeente worden gezonden?

Naast de Wgs is er ook het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (Besluit). Er zijn in dit besluit zes signalen³ aangewezen die door gemeenten ontvangen mogen worden om uit eigen beweging schulddienstverlening aan te bieden:

1. Achterstand betalen huur;
2. Achterstand betalen drinkwater;
3. Achterstand betalen zorgverzekering;
4. Achterstand betalen elektra;
5. Achterstand betalen gas;
6. Achterstand betalen warmte.

Wanneer mogen de aangewezen signalen naar de gemeente worden gezonden?

Met de convenantpartners/schuldeisers⁴ moeten afspraken worden gemaakt wanneer zij signalen leveren. De ISD Bollenstreek wil aansluiten bij het Landelijk convenant, ondertekent door alle brancheorganisaties van vaste crediteuren, de NVVK en de VNG. In dit convenant worden centraal afspraken gemaakt over de vroegsignalering. Hierdoor hoeven er geen aparte afspraken meer te worden gemaakt over de levering van vroegsignalen. Lokaal kan worden volstaan met het sluiten van een (standaard) overeenkomst waar ook de lokale vaste lasten partijen op kunnen aansluiten. Als een crediteur niet is aangesloten bij het Landelijk convenant, kan met deze partij een apart convenant worden gesloten.

Conform het besluit moeten de vroegsignalen in ieder geval voldoen aan de voorwaarden van sociale incasso:

- schuldeisers sturen ten minste één schriftelijke betalingsherinnering⁵;
- schuldeisers spannen zich in om in persoonlijk contact te redeneren met de klant (telefonisch, aan de deur of aan de balie); en
- schuldeisers wijzen klanten met betalingsachterstanden de weg naar gemeentelijke schuldhulpverlening.

Wanneer wordt een eerste aanbod voor een gesprek gedaan?

Als een signaal is ontvangen, is het verplicht om de inwoner een aanbod te doen tot een eerste gesprek⁶. De ISD Bollenstreek moet actief contact zoeken met de inwoner (telefonisch, schriftelijk, huisbezoek etc.). Binnen 4 weken na ontvangst van het signaal moet een gesprek worden ingepland.

Hoe lang mogen de vroegsignalen bewaard blijven?

In het (Landelijk) convenant moet worden vastgelegd welke bewaartermijnen gehanteerd worden voor de verschillende gegevens die worden vastgelegd. Vanuit privacy mogen persoonsgegevens niet langer bewaard worden dan strikt noodzakelijk. Daarom moet vastgelegd worden op welke termijn de persoonsgegevens worden verwijderd.

Wat te doen bij geen contact?

Als er binnen 4 weken geen contact kan worden gemaakt met de inwoner, wordt de interventie afgesloten. De schuldeiser hoeft hier niet over geïnformeerd te worden.

² Artikel 2 en 3 Bgs

³ Het ministerie heeft aangegeven ruimte te behouden om extra vroegsignalen bij ministerieel regeling aan te wijzen.

⁴ Op 10 november 2020 is het Landelijk convenant ondertekent en gepubliceerd. De ISD Bollenstreek heeft zich hiervoor aangemeld en wacht op verdere instructies (en ondertekening).

⁵ Er is geen minimum aantal contactpogingen opgenomen in de wet omdat dit de vrijheid van een effectieve aanpak onnodig zou beperken. Aanvullende afspraken kunnen lokaal worden gemaakt in overeenkomsten.

⁶ Eerste aanbod gesprek conform art. 3b Wgs.

De wetwijziging voorziet duidelijk dat ook zelfstandigen toegang moeten krijgen tot schulddienstverlening. In de praktijk had de zelfstandige al toegang tot schulddienstverlening. Maar de beleidsregels sloten hier niet goed op aan. Met dit addendum wordt dit aangepast.

Zelfstandigen

Iedere zelfstandige kan zich melden bij de ISD voor hulp bij schulden, zowel persoonlijke als zakelijke schulden. Indien de zelfstandige voldoet aan de voorwaarden voor de Bbz⁷ en de zelfstandige onderneming levensvatbaar wordt beoordeeld, kan besloten worden via de Bbz over te gaan tot hulp bij schulden. Dit is voorliggend op de schulddienstverlening.

Indien de zelfstandige onderneming niet levensvatbaar wordt beoordeeld, dan komt de zelfstandige niet in aanmerking voor een Bbz krediet. Vanuit de Wgs kan wel schulddienstverlening aan de zelfstandig ondernemer met schulden aangeboden worden.

NVVK lid Zuidweg & Partners voert, namens de ISD, zowel het minnelijk als wettelijk saneringstraject uit voor ondernemers met schulden. ISD betaalt voor de hierboven benoemde ondernemer de kosten van het door hen uitgevoerde saneringstraject⁸.

Het Bbz heeft tot doel om beginnende zelfstandigen uit een werkloosheidssituatie te krijgen, door een bedrijf op te starten dat (op termijn) levensvatbaar is. Een ander doel is de gevestigde zelfstandigen buiten de bijstandswet te houden door ervoor te zorgen dat zij weer in eigen levensonderhoud kunnen voorzien door middel van hun onderneming. Een zelfstandige met een lopende nog functionerende onderneming en schulden (en die geen benodigd extra krediet bij een bank krijgt), kan een beroep doen op het Bijstandsbesluit zelfstandigen 2004 (Bbz). Bbz is voorliggend op de schulddienstverlening.

Het Bbz is bedoeld voor zelfstandigen die al een zekere tijd een eigen bedrijf of zelfstandige beroep hebben. Er is sprake van een eigen bedrijf als met een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid aan het maatschappelijk verkeer wordt deelgenomen met als oogmerk het behalen van de winst die redelijkerwijs ook te verwachten moet zijn. Een zelfstandige is in dit verband degene die:

- Tussen 18 jaar en pensioengerechtigde leeftijd is;
- Voldoet aan het uren criterium (minimaal 1225 uur per jaar in eigen bedrijf werkzaam);
- Het bedrijf in Nederland uitoefent; en
- Over alle vereiste vergunningen beschikt.

⁷ Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004

⁸ Momenteel zijn er nog weinig schulden trajecten van zelfstandigen: in 2018 betroffen dit 2 trajecten, in 2019 betrof dit 1 traject en in 2020 zijn er nog geen trajecten gestart. De verwachting is wel dat deze groep groeiende is, mede door de corona-crisis. Schatting is dat 1 op de 5 ondernemers vanwege de corona-crisis te maken gaat krijgen met schulden (bron: Berenschot). Huidige werkwijze is momenteel het meest efficiënt. Maar deze specifieke doelgroep wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Als deze doelgroep gaat stijgen zal worden beoordeeld of intern consulenten kunnen worden opgeleid, of dat huidige werkwijze voldoet. Ook zullen alternatieve mogelijkheden worden onderzocht zoals: Over Rood, Oxys en SCOB. Hierbij rekening houdend met de kosten en de kwaliteit (zoals een NVVK lidmaatschap).

De wijzigingen binnen de Wgs bevatten een aantal ‘algemene wijzigingen’ die opgenomen dienen te worden in het beleid. Om hier gehoor aan te geven is dit per onderdeel uitgewerkt in hoofdstuk vier.

Ontzorgen

Om de inwoner te ontzorgen⁹ (stress-sensitief werken) en uitval te voorkomen bieden de gewijzigde Wgs en het Besluit de mogelijkheid om (intern) gegevens uit te wisselen ten behoeve van de toegang en voor het opstellen van het plan van aanpak tot schulddienstverlening. Met de ICT-voorziening voor gegevensuitwisseling¹⁰, kan de schulddienstverlener samen met de inwoner gebruik maken van het burgerportaal en rechtstreeks bij de betreffende bron (schriftelijk) de benodigde gegevens opvragen. Binnen de organisatie kan informatie worden opgevraagd over de hulpverlening die de inwoner reeds ontvangt. Door in het Besluit op te nemen, dat schuldhulpverleners intern kunnen navragen of een inwoner al bekend is bij de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en/of de Jeugdwet, kan integraal worden samengewerkt. Dit betekent een ontlasting van de inwoner, deze hoeft dankzij de wetswijziging minder gegevens aan te leveren.

Voor wat betreft de Jeugdwet geldt dat dit momenteel alleen voor de Jeugd PGB telt, aangezien die door de ISD wordt uitgevoerd. Er zal nader worden onderzocht om dit AVG technisch ook mogelijk te maken voor uitwisseling met Holland Rijnland voor wat betreft Jeugd ZIN. Deze ontwikkeling is ook in het kader van de integrale toegang wenselijk.

In het kader van de vroegsignalering gelden andere afspraken, zie hiervoor hoofdstuk 2 Pas als een inwoner heeft aangegeven een hulpvraag op het gebied van schulden te hebben, kunnen bovengenoemde bronnen worden geraadpleegd.

Plan van aanpak

Op basis van de ontvangen gegevens, het Mesis klantprofiel en andere informatie uit het intakegesprek wordt in overleg met de schuldenaar een plan van aanpak opgesteld. Vanaf 1 januari 2021 moet in het plan van aanpak ook de berekening van de toegepaste beslagvrije voet worden opgenomen (als bijlage bij het plan van aanpak)¹¹. En een plan van aanpak moet al met de beschikking worden meegezonden aan de klant. Dit plan van aanpak kan op een later moment nog wel verder worden uitgewerkt. Indien het plan van aanpak (en/of bijlagen) in de loop van de tijd wijzigt, moet dit steeds opnieuw met een beschikking kenbaar worden gemaakt aan de inwoner.

Meldplicht Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI)¹²

Op het moment dat de inwoner een beschikking heeft ontvangen met toegang tot de schuldhulpverlening, dient deze beschikking vanaf 1 januari 2021 ook te worden geregistreerd in het CKI¹³. Als consequentie heeft dit dat al vroeg in het proces bekend is dat de inwoner schuldhulp ontvangt. Voorheen werd de overeenkomst schuldregeling of het saneringskrediet in het CKI geregistreerd. Een registratie blijft tot vijf jaar na afloop in het CKI staan.

⁹ Artikelen 8a t/m 8d Wgs en artikelen 12 t/m 16 Bgs

¹⁰ Op dit moment worden de ICT-scenarios verkend

¹¹ Artikel 4a Wgs.

¹² Het CKI is onderdeel van BKR (Bureau Krediet Registratie)

¹³ Artikel 17 Wgs

Beslagvrije voet

Per 1 januari 2021 moet de berekening van de beslagvrije voet ook worden opgenomen in het plan van aanpak. De wetwijziging binnen de Wvbbv heeft dus ook invloed op de uitvoering van schulddienstverlening binnen de ISD Bollenstreek. Bij het vaststellen van de beslagvrije voet wordt gebruik gemaakt van een landelijk voorgeschreven rekentool zodat deze berekening op een uniforme wijze wordt uitgevoerd¹⁴.

De wetwijziging binnen de Wvbbv bepaalt dat er altijd een afloscapaciteit is van 5%¹⁵. Er is dus altijd een minimale afloscapaciteit, welke belangrijk is voor een te treffen schuldregeling. Hiernaast heeft de berekening van de beslagvrije voet als doel om een bestaansminimum te garanderen voor de inwoner.

Ook kan een coördinerend deurwaarder een rol gaan spelen in de contacten van de schulddienstverlener. Dit is alleen het geval als er meerdere beslagen zijn gelegd op één inkomstenbron. De coördinerend deurwaarder stelt o.a. de beslagvrije voet vast.

De rol van de inwoner verandert hierbij ook van een informerende rol naar een controlerende rol. De gegevens voor de berekening van de beslagvrije voet worden immers uit bestaande administraties gehaald. Een onjuist of te laag vastgestelde beslagvrije voet kan grote gevolgen hebben voor de inwoner. Het is daarom van belang dat de inwoner zich hiervan bewust is en goed controleert. Gedurende het proces heeft de inwoner de mogelijkheid om een verzoek te doen om een herberekening te maken in verband met veranderde omstandigheden.

¹⁴ Momenteel is deze landelijke rekentool nog in ontwikkeling. De schulddienstverlener kan vanuit zijn rol momenteel alleen via het burgerportaal de beslagvrije voet berekenen. Extra informatie over de leefsituatie en de inkomensgegevens zullen alsnog via de inwoner uitgevraagd moeten worden. Na de wetwijziging moet de schulddienstverlener ook toegang krijgen tot de rekentool van de beslagvrije voet.

¹⁵ Zie hiervoor ook hoofdstuk 3 van NVVK Gedragscode